

"Arkadaş! Masum bir insana veya hayvanlara gelen felâketlerde, musibetlerde, beşer fehminin anlayamadığı bazı esbab ve hikmetler vardır..." devamıyla izah eder misiniz?

Arkadaş! Masum bir insana veya hayvanlara gelen felâketlerde, musibetlerde, beşer fehminin anlayamadığı bazı esbab ve hikmetler vardır. Yalnız meşiet-i İlâhîyenin düsturlarını hâvi şeriat-ı fitriye ahkâmı, aklın vücuduna tâbi değildir ki, akli olmayan bir şeye tatbik edilmesin. O şeriatın hikmetleri kalb, his, istidada bakar. Bunlardan husule gelen fiillere, o şeriatın hükümleri tatbik ile tecziye edilir. Meselâ: Bir çocuk, eline aldığı bir kuş veya bir sineği öldürse, şeriat-ı fitriyenin ahkâmından olan hiss-i şefkate muhalefet etmiş olur. İşte bu muhalefetten dolayı, düşüp başı kırılırsa müstehak olur. Çünkü bu musibet, o muhalefete cezadır. Veya dişi bir kaplan, öz evlâdlarına olan şiddet-i şefkat ve himayeyi nazara almayarak, zavallı ceylânın yavrucuğunu parçalayarak yavrularına rızık yapar. Sonra bir avcı tarafından öldürülür. İşte hiss-i şefkat ve himayeye muhalefet ettiğinden, ceylâna yaptığı aynı musibete maruz kalır.

Bilindiği gibi, kâinatta hükmeden kanunlar (tekvinî şeriat), insan olsun hayvan olsun, mümin olsun kafir olsun her varlığa aynen uygulanır. Meselâ, "sıcak ısıtır, soğuk üşütür". Bu kanun bütün canlılar için farklı derecelerde de olsa geçerlidir. Sert olan cisim kendinden daha az yoğunlukta bir cisme galip gelir. Meselâ, bir demir insanın kafasına da vurulsa, hayvanınkine de vurulsa onu kanatır ve zarar verir.

Lemaât'ta, "Madem el-hakku ya'lû haktır. Neden kâfir Müslime, kuvvet hakka galiptir?" sorusunun cevabı verilirken bu konuda çok güzel açıklamalar yapılmıştır.

Burada ise, "Meşiet-i İlâhîyenin düsturlarını hâvi şeriat-ı fitriye ahkâmı, aklın vücuduna tâbi değildir ki, akli olmayan bir şeye tatbik edilmesin." buyrulurken, tekvinî şeriattan daha ince ve derin bir konuya giriliyor. İlâhî hikmetin akıl erdiremeyeceğimiz derin sırlarından ikisi nazara veriliyor. Biz, bu mükemmel örneklerle bir şey ilave edecek durumda değiliz. Kaderin ince sırlarından konuşmak ancak Üstat gibi yetkili zatlara mahsustur. O konuda fazla açıklama yapmayı "haddi tecavüz" olarak kabul edip bu kadarla iktifa edeceğiz.